GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Postarina plaćena u gotovom.

SVE TISKANICE
brošure, oglase, osmrtnice, visites, listovni papir i kuverte izrađuje brzo i jeftino
„TIPOGRAFIJA" v. Hamilkar Vitaliani - ŠIBENIK (kod Sv. Jakova)

NOVA
TRIBUNA

Godina VII | Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10 Pojedini broj Din. 1.50 Čekovni račun br. 34.159 | Petak 27 oktobra 1939 | Rukopisi se ne vraćaju. Oglasi se računaju po tarifi. Plativo i utuživo u Šibeniku. | Br. 607

širite Novu tribunu

širite Novu tribunu

Ljudski materijal

Ko čita novine biće se češće namjerio na ovu rečenicu: »Na toj i toj fronti ljudski je materijal odličan...« Kad to pročitamo u hitnji, da što više vijesti doznamo, ne pomišljamo što je u spomenutoj rečenici kazano, već zaključimo da su na takovoj fronti vojnici pravi ratnici u svakom pogledu. No ako se malo zaustavimo i promislimo ko se to nazivlje — materijalom, uzbuni se zdrav razum i zadršće čovječje srce na pomisao: koga to okrštiše imenom materijal! Dakle — cvijet i nada, u naponu snage i zanosa, omladina, jedne koje mu drago nacije, odazvala se pozivu kralja i države i pošla da položi svoje najdragocjenije — svoj život za spas svoje domovine i svojeg naroda, pa nju, tu svojevoljnu žrtvu za spas i dobro čovječjih prava i ideala, tu mladost — gle — tvornice novinarskog jezika i stila nazivlju — materijal! Pa da se čovjek ne zadivi kulturi i civilizaciji dvadesetog vijeka?

Nisam, barem ja, u novinama nigdje našao da se jaki i dobri konji, bilo za kavaleriju bilo za teglenje topova i municije, nazivlju »konjski« materijal, premda u našem jeziku imamo pridjev »konjski« isto kao i »ljudski«. Ali dà, konj je ipak - plemenita životinja! A čovjek? I to kad je na junačkom mezevu, onda je materijal, ali svakako — ljudski. E se non ridi!

Može biti da se nešto zaletjeh. Evo zašto. Savremenici koji se bave i ne bave filozofijom (a ovih je po najviše), da se pokažu napredni i liberalni, vjeruju da je čovjek sama, zgoljna, čista materija, a sve što »nazadnjaci« (dakle pristalice metafizike) govore o duhu i duši, to su »naprednjacima« šurke babe Jurke, pa je onda sasvim naravna stvar da takovima »Uebermenchima«, svi su ljudi (a i žene!), pa i ona mladost na bojnim poljima, samo i jedino — materijal ljudski. Baš ono što nazva u prošlom ratu neki Nijemac: Kanonenfutter (Krma za topove).

Ako je istinita ona Buffonova: Stil je čovjek (le style c'est l'homme), onda je stilski izražaj o »ljudskom materijalu i krmi za topove« svjedočanstvo ljudi, koji takove ispričaje upotrebljuju, da su svijesni ili nesvijesni materijaliste koji će postupiti sa čovjekom isto onako kao s kojom god materijom, na pr. sa dubretom.

Logična ljestvica materijalističke filozofije kulminira u njihovu etičkom pogledu na svijet u takozvanoj »pragmatičkoj« teoriji (a i praksi), pa je ono dobro — u moralnom smislu — što je korisno; a sve što nije korisno nije ni moralno; ili — što mi je danas korisno, a nije sutra, to je već postalo nemoralno i to mogu, ako hoću, i satrti! Pa dosljedno toj materijalističko-pragmatičkoj filozofiji, ona mladost što ode da pogine za otadžbinu, ona je postala »ljudski materijal«, u toliko u koliko i mrtva sačuvaće ljudski, mesnati materijal! Samo taj materijal nije ni za koju upotrebu više.

E — pa zar nemaju pravo da pišu: tu i tu ljudski je materijal odličan...? Promislite: i materijal, i ljudski, i odličan k tome!

I još nešto. Svi smo još u školi učili o »seobi naroda«. Ostavimo druge narode, a sjetimo se naše jugoslavenske povijesti. Ko ne zna za seobu Srba pod patrijarhom Arsenijem Crnojevićem 1690, pa opet pod Arsenijem IV. 1737, kad se Srbi iselište u velikom mnoštvu u austrijsko carstvo pred zulumom turskim. Pred silom svjetskog nazora (filozofskog!) osmanlijskog, Srbi su osjetili, i ter kako, materijalistički topuz polumjeseca, ali nijedan ondašnji hroničar srpski nije nazvao Srbe — ljudskim materijalom, kao što nije ni narodni guslar nazvao heroje Kosova »junačkim materijalom«. Ali današnji jezički i stilski, profinjeni, evropski stilistici nađoše genijalni izraz »repatriiranje« za one koji se — htjeli ili ne htjeli — moraju povratiti u zemlju koju njihovi pradjedovi ostaviše pred pet, šest stotina godina. Ne smeta ništa. Našla se skladna etiketa. Etiketa može sve da poljepša. Ona je danas — deveto čudo svijeta.

No ipak i »repatriiranje« (povratak u domovinu) duhovitija je ekspresija od one »ljudskog materijala«, ma da su obje toljaga po čovječjem dostojanstvu i ljudskom osjećanju, a i na rugo nezaboravno žargonu novinarskom hipercivilizovanog čovječanstva dvadesetog vijeka.

Ima u Evropi, neću reći ni na njenom Istoku ni na Zapadu, jedna vrsta ljudi kojoj bi danas dolikovalo ime »ljudski materijal«, ne po njihovoj socijalnoj i kulturnoj vrijednosti, već po njihovoj — recimo eufemistički — nomadskoj (skitničkoj) sudbini, ali o njima nije koristi govoriti, jer oni nemaju pravo da govore, i ako umiju i smiju da misle. Takovih — dakako — nema kod nas. Beskorisno je o njima pisati, premda zaslužuju ime »materijal«, ali ne znam da li ljudski?

Dr. M. P.

NAJBOGATIJI GURMANSKI RESTAURANT
Hotel sa moderno uređenim sobama
Zlatni Fazan - Split
IZBOR PRIMORSKIH SPECIJALITETA
Glavno sastajalište splitske i šibenske publike

BRIJAČNICA Karlo Breuer I - Šibenik
Zastupnik: Bruno Kapeli
Solidna i brza posluga

širite N. TRIBUNU

Kneginja Olga
pretsjednica Društva Crvenog Krsta

Ukazom Kraljevskog Namjesništva naimenovana je Njeno Kraljevsko Visočanstvo Kneginja Olga za pretsjednicu Društva Crvenog krsta Kraljevine Jugoslavije.

Kneginja Olga zamjenjuje na čelu nase najveće humane ustanove u visokoj i plemenitoj dužnosti Svoga Uzvišenog Supruga Njegovo Kraljevsko Visočanstvo Kneza Namjesnika Pavla, kojem je ova delikatna i značajna dužnost bila povjerena Kraljevim ukazom od 18 aprila 1934 g.

Čilenske novine o Kralju i Jugoslaviji

Novine iz Antofagaste stigle su nam tek nakon mjesec i po dana. Zato ćemo se ukratko osvrnuti na njihovo pisanje konstatujući sa osobitim zadovoljstvom da je ova štampa ukazala lijepu pažnju našoj zemlji i našem Vladaru prigodom rođendana Nj. V. Kralja.

Tako »El A-be-ce« od 6 IX pored slike Nj. V. Kralja i članka o Dinastiji, donosi izvještaj o pripremanju za proslavu u jugoslovenskoj koloniji, slike odlikovanih naših iseljenika gg. Antonića i Marinova, sliku Nj. V. Kneza-Namjesnika, g. Drag. Cvetkovića i Cincar-Markovića. Isti list, u broju od 8 IX nosi izvještaj o svečanosti u klubu jugoslov. društva, na kojoj je govorio naš konzul g. Biskupović,

»El Mercurio de Antofagasta« od 6 IX donosi dva prigodna članka, kraći pod naslovom »Jugoslovenski dan« i dulji »Nj. V. Petar II, kralj Jugoslavije« sa slikom Nj. V. i Kneza Pavla. U članku se lijepo i detaljno opisuje školovanje Kraljevo i njegovo pripremanje za vladarski poziv. U istom su broju slike odlikovanih Jugoslovena i njihove biografije. U broju od 9 IX ima sliku učesnika na zakuski koju je priredio konzul gosp. Biskupović u čast odlikovanih.

„El Popular" od 6 IX donosi veliku sliku Nj. V. Kralja uz topal članak o »najmlađem evropskom monarhu«, o našoj zemlji, njenom stanovništvu i životu, o dinastiji koju je osnovao slavni Karađorđe, o učenju i zanimanju Kraljevu itd.

Narod jugoslovenski (piše u članku) polaže sve nade u mladog Kralja.

Sokoli grade duhovnu Jugoslaviju

Prvi zamjenik starješine Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije dr. Vladimir Belajčić iz Novog Sada napisao je u »Sokolskom glasniku« u uvodniku i ovo:

»Sokolstvo je uvijek u srcu svome nosilo Jugoslaviju i jugoslovensku narodnu misao, još mnogo prije nego je Jugoslavija bila na političkoj mapi Evrope. Ono je za njom uvijek težilo i za nju se borilo. U toj borbi i u toj težnji uzeli su uvijek vidna i dostojna učešća i hrvatski Sokoli, kao i slovenački i srpski. I ko smije da kaže da na sokolskom saboru u Novom Sadu, god. 1919, najistaknutiji vođe i legitimni prestavnici Hrvatskog Sokolstva nisu u punoj slobodi i iz dubine uvjerenja, surađivali na ostvarivanju sadašnjeg našeg Jugoslovenskog Sokolstva, utemeljenog na načelu narodnog i državnog jedinstva? I smije li ko da porekne, da je na pr. fuzija Hrvatskog i Srpskog Sokola u Osijeku, u Jugoslovenski Soko, čiji sam svjedok i učesnik bio, izvršena pod pretsjedanjem uglednog i odličnog Hrvata, po dra Franje Papratovića, u atmosferi jednodušnosti i bez ijednog glasa protivljenja od strane Hrvata? A proces stapanja i spajanja u jedno jedinstveno Jugoslovensko Sokolstvo bio je svuda jednak, čak i preko Oceana. Ali Jugoslavija za koju se Sokolstvo borilo i za čijim je ostvarenjem težilo, bila je duhovna Jugoslavija, ona koja još ni danas nije do kraja dograđena, i pored ove političke Jugoslavije, sputane u zakonske članke i paragrafe. Političku Jugoslaviju gradili su i grade — a i razgrađuju — političari, i za taj rad neka oni ponesu odpovornost. Mi Sokoli gradili smo i gradimo Jugoslaviju osjećaja i misli, koja živi, ne u paragrafima, već u srcu i u duhu svojih sinova, i koja crpe nesalomljivu snagu iz njihove ljubavi, rada i požrtvovnosti. Za tu duhovnu Jugoslaviju, utemeljenu na jedinstvu osjećanja državne i narodne ideje, na jedinstvu svijesti o građanskoj odgovornosti i dužnostima, i na dubokom uvjerenju o neumitnoj sudbinskoj povezanosti svih Slovena ovdje na Jugu, borit će se Sokolstvo i nadalje, istrajno i neustrašivo. Njegovo bojno polje je u carstvu duha, kamo nikakav politički teror ne može da dopre. Neka političari izgrađuju političku Jugoslaviju; mi Sokoli gradit ćemo u njoj, ma kako ona bila uređena, u okviru svojih zadataka, našu duhovnu Jugoslaviju, Jugoslaviju misli i srca.“

TRAŽI SE NAUČNIK

za organizovanu grafičku struku sa 4 razreda gimnazije ili gradjanske škole i završnim ispitom.
Obratiti se »Tipografiji« v. Vitaliani.

ISTINA

o „Sjajnoj pobjedi hrvatskih učitelja u sinjskoj krajini“. Članak „Hrv. Glasnika“.

(Ovaj dopis donosimo znatno skraćen. Gosp dopisnik razumjeće zašto, pa ga molimo da uvaži. — Ur.)

Sinj, oktobra

Jugosl. učit. udruženje postojalo je i u Sinju ima mnogo godina. Katkad je radilo, a katkad nije, kao i sva druga udruženja. Baš iz razloga i potrebe da udruženje bude aktivno bio sam prošle godine zamoljen od ogromne većine učitelja sinskog sreza da se primim pretsjedništva. Mene su predložili ne samo jugoslovenski orijentirani učitelji, nego istaknuti hrvatski učitelji i svi smo se drugarski slagali i nastojali da društvo prosperira. U tome smo u svakom smislu i uspjeli. *Bili smo najprije — učitelji i stajali smo u radu na staleškoj i prosvjetnoj liniji.*

Poslije sekcijske skupštine u Splitu, u julu mjesecu, poče je agitacioni rad za otcijepljenje od društvene centrale. Tu agitaciju vodilo je u našem udruženju nekoliko učitelja, od kojih neki nisu bili ni članovi. Za ovu skupštinu 14 t. m. poslani su bili s jedne strane *i posebni pozivi, kojima se pozivalo hrvatsko učiteljstvo na okup* i davale se upute kako će se vladati na skupštini. Za te pozive pretsjednik nije znao. Prije skupštine rekao sam kolegi Nikoliću ovo: »Znam da ste vi hrvatski učitelji sad u većini, ali ti kažem u ime svih jugoslovenski orijentiranih učitelja da ćemo mi saradivati s vama isto onako lojalno kao prije vi s nama sve *dok udruženje bude stalo na staleškoj liniji, van političkog utjecaja.* Mi — iako imamo više od trećine naših — nećemo ni ući u upravu, niti ćemo predavati listu. Glasaćemo za vašu listu. O promjeni pravila i imena ne može da bude ni govora, sve dok to centrala u Beogradu ne uredi sa novom sekcijskom upravom u Zagrebu«.

Ali unapred spremljeno bijaše sve da se udruženju dade čisto politički karakter, jer po postojećim pravilima na dnevnom redu ne bijaše tačka ni o promjeni imena ni o promjeni pravila. Novo društvo protivi se § 76 zakona o činovnicima. Kad se nismo mogli složiti s većinom, onda sam raspustio skupštinu i nas 22 jugoslovenski orijentiranih učitelja izišli smo iz dvorane. Poslije nekoliko časaka, drug g. Plavša vratio se opet u dvoranu i rekao da će mo se mi svi povratiti *ako ostali drugovi odlože pitanje imena i pravila do riešenja između centrale i Zagreba.*

Što je dalje bilo na skupštini mi ne znamo.

Pitam sve one koji kažu da smo mi, Jugosloveni učitelji, odgajali omladinu u »tuđem duhu«, neka kažu što su oni učinili za unapređenje sela u hrvatskom duhu i u hrvatsko-kulturnom smislu? Koliko su otvorili zadruga, održali analfabetskih tečajeva, prosvjetnih predavanja i t. d.? Eto tu na terenu trebalo je da se prije pokažu, pa onda da viču!

A u sinjskoj krajini sve ono što se učinilo u selu, za selo, tj. za narod bilo to u gospodarskom, prosvjetnom, nacionalnom polju učinili su učitelji Jugosloveni. Pa ako se ova krajina smatra jednim dijelom našega naroda, onda naš rad nije nenarodan, nego narodan.

Josip Boko, učitelj.

Frizersko brijački salon
LAURIĆ, ŠIBENIK

Program vlade narodnog sporazuma

»Samouprava« piše na uvodnom mjestu: Jugoslavija je dočekala jednu težku epohu onako kako je morala i trebala dočekati: Sa gotovošću na sve eventualnosti,

U unutrašnjoj politici Jugoslavija ne želi i neće da ulazi ni u kakve krajnosti, ni u kakve eksperimente, U spoljnoj politici ona želi da održi svoj kontinuitet utvrđivanja jamstva svoga prirodnog razvoja, radeći po devizi: Mir na granicama, prijateljstvo sa svim susjedima. Držanje i stavovi Jugoslavije u mnogome određuju držanje i stavove ostalih balkanskih država. Svijesna svoje odgovornosti, Jugoslavija uostalom daje primjere koje nije teško podržavati: Pravda, logika i stvarnost su na njenoj strani. Jugoslavija je izabrala put koji joj uslovljavaju i njena prošlost i njena budućnost.

General Tartaglia

zapovjednik žandarmerijske brigade Banovine Hrvatske, posjetio je bana dra Šubašića i stavio mu se na raspoloženje sa cijelom brigadom.

Ova žandarmerijska brigada broji oko 5000 momaka, koji će dobiti posebne kape sa grbom Banovine Hrvatske.

G. dr. Srđan Budisavljević

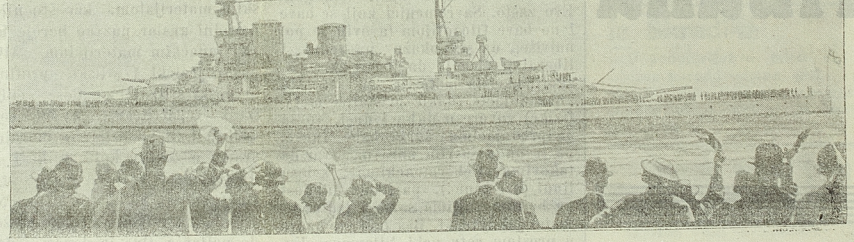
ministar socijalne politike i narodnog zdravlja izabran je u nedjeljnom zasjedanju glavnog odbora SDS u Zagrebu za novog pretsjednika SDS i SDK, pošto je g. Adam Pribićević prethodno dao ostavku.

Ljubljanski tjednik „Slovenija“

traži jedan mandat u hrvatskom Saboru za 138 000 Slovenaca, koji se smatraju narodnom manjinom,

Međunarodna izložba u San Francisku

pala je pod stečaj. Deficit izložbe iznosi oko 250 miliona din.

Engleski bojni brod »Repulse od 32.000 tona torpediran je od jedne njemačke podmornice. Slika snimljena je u ljeto 1936 g, kad nakon 3 i po godine renoviranja, troškom od 270.000.000 D. napušta englesku ratnu luku Portsmouth

Nikša I. Poljanić:

Torpedo

Torpedo je konstruisan i izgrađen na principu male podmornice bez posade, a to znači da ima karakteristike podvodnog automobilskog automata. Od momenta kada se izbaci iz lansirne cijevi ratnog broda ili podmornice, pa do momenta kada nastupa njegov posljednji čin — pogodak, eksplozija i razaranje, on je potpuno samostalan u svojoj funkciji.

Potapanje ratnih i trgovačkih brodova za vrijeme rata glavna je i jedina zadaća ove mehaničke ajkule, koja žrtvuje svoje vlastito tijelo u vrijednosti od pola miliona dinara, da bi na drugoj strani izazvala mnogo veću žrtvu u ljudskim životima i materijalu.

Oblik torpeda pretstavlja pravu mareodinamičku liniju, koja mu smanjuje otpor vode prilikom velike brzine koju razvija pod vodom. 5 metara dug čelični valjak prelazi prema prednjem kraju u blago zaobljenje, dok se stražnji dio torpeda završava nešto oštrije, u obliku čuna. Na ovom stražnjem dijelu nalaze se dvije elise pričvršćene na dvi koncentrične osovine. Elise se prema tome nalaze jedna iza druge, a smjer njihovog međusobnog okretanja je suprotan, jer se i osovine na koje su pričvršćene elise okreću jedna na desno a druga na lijevo. Da bi i pored suprotnog međusobnog okretanja pogonskih osovina elisa imale istosmjernu tendenciju — tjeranja torpeda napred — usponi elisa su konstruisani za lijevi i desni smjer forsije. Ova kombinacija sa smjerom okretanja elise ima dvije važne funkcije. U prvom redu torpedo održava pravac do objekta kojega treba da pogodi i potopi, a drugo, što se ovom kombinacijom umanjuje gubitak uslijed trenja elise o vodenu masu, ili kako se to prema stručnoj maritimno-tehničkoj terminologiji kaže — umanjuje se »slip elise«.

U prednjem dijelu torpeda nalazi se prostor ispunjen eksplozivom i taj dio torpeda zove se »ubojna glava«. Na pročelju ubojne glave montirana je jedna mala naprava koja je spojena sa inicijalnim i razornim nabojem ubojne glave. Pri udarcu torpeda prednjim dijelom o neki tvrdi predmet — najčešće bok neprijateljskog broda, i sa snagom od najmanje 50 kg. dolazi do eksplozije; jer naprava koja se nalazi na tom dijelu torpeda aktivira eksploziv ubojne glave. U produženju ubojne glave nalazi se komora za komprimirani vazduh, a dalje prema stražnjem dijelu torpeda smješteni su vazdušni motori i sve potrebne sprave za regulisanje dubine i smjera, koje su u spoju sa dubinskim kormilom i sa kormilom za smjer. Komprimirani vazduh služi kao medium za pogon dvaju motora, a komora se puni pritiskom od 150 do 180 kg-cm2. Do motora dospjeva komprimirani vazduh posredstvom automatskog regulatora. Za podmazivanje ležaja pogonskih motora i radi bolje kompresije u cilindrima uzima se petrolej. Petrolej, koji prema tome ulazi i u cilindre motora. nema zbog niske temperature komprimiranoga vazduha nikakav ekspanzivni potencijal, nego ova hladna smjesa, koja je izvršila svoj rad u cilindrima motora, izlazi pozadi elisa u more, umanjujući još više otpor impuls i povećavajući munjevitu brzinu torpeda. „Bor.“

„ILS“ INDUSTRIJA LIJEVA ŠIBENIK

SPLIT

Ostavka cjelokupne uprave HSS

U posljednje vrijeme održano je više sjednica vodstva HSS za Split, kao i za dalmatinsku Hrvatsku. Ovim sjednicama prisustvovao je i podpretsjednik HSS g. Košutić, Konstatovana je potreba potpune reorganizacije stranke kako u Splitu tako i u dalmatinskoj Hrvatskoj.

U utorak, 24 o. m., na večer u prostorijama stranke održan je sastanak, kome su prisustvovali svi članovi uprave, kao i članovi raznih odbora. Pročitano je pismo vodstva HSS iz Zagreba, pa se potom razvila opširna diskusija, u kojoj su naročito učestvovali g. Paško Kaliterna, g. dr. J. Berković, tajnik g. Šime Poduje i drugi. Na koncu je cjelokupna uprava sa g. Paškom Kaliterna na čelu podnijela ostavku. O ostavci je odmah obavješteno vodstvo HSS u Zagrebu, koje će ujedno odrediti dan skupštine na kojoj će se birati nova uprava.

Premještaj g. Pera Magazina u Beograd

Dugogodišnji upravnik splitske policije g. Pero Magazin premješten je u upravu grada Beograda. Skoro 17 godina g. P. Magazin je bio na čelu splitske policije i njegova je zasluga što je danas policija u Splitu odlično organizovana, te može u punoj mjeri odgovarati svim zadacima, koji se na nju postavljaju. Sa puno takta vršio je svoj delikatni posao i uživao je puno povjerenje pretpostavljenih i puno poštovanje kako podređenih tako i građanstva. Otmenih manira, predusretljiv, uviđavan bio je u svako doba pristupačan svakome.

Premještaji na pošti

Upravitelj pošte br. 1 g. Milan Buj premješten je na glavnu poštu u Zagreb. Upravitelji pošte br. 2 i br. 3 premješteni su u poštu br. 1. Za upravitelja pošte br. 1 postavljen je g. Živko Dobrić.

Pokolska čitaonica

Agilno Sokolsko društvo otvorilo je ovih dana u svome domu čitaonicu i time udovoljilo jednoj velikoj potrebi svojih članova. Čitaonica je lijepo uređena.

Građevna djelatnost u Splitu

U Splitu se u posljednje vrijeme radi punom parom. Privode se kraju radovi na banskoj palači i zgradama muške klasične i ženske realne gimnazije. U toku 1939 utrošeno je na građevine oko 80,000.000 dinara, od toga otpada na javne zgrade oko 45,000.000, a na privatne 35,000.000.

Dužnost koju treba izvršiti

Svim vanjskim pretplatnicima priložili smo čekov. uplatnice i više puta smo ih upozoravali da ćemo ako nam ne dostave bar saldo starog duga, morati prekinuti šiljanjem lista i tražiti uplatu drugim sredstvom.

Iako su se mnogi uviđavniji rado odazvali i podmirili dug, ipak je nažalost ostalo lijepi broj takovih koji su rado primali list a duguju pretplatu za mnogo mjeseci, pa ih ovim upozoravamo i molimo da nas ne prisile da se poslužimo drugim sredstvom, što bi ih mogli dovesti do teških neugodnosti i nepotrebnih troškova.

Svakome su poznate teškoće današnjeg doba kao i da se naš list održava samo pomoću svojih vjernih pretplatnika pa je jasno da bi ovaj način ubrzo doveo do potpune obustave izdavanja ovog jedinog nacionalnog lista koji radi nemarnosti pretplatnika došao je u vrlo neugodnom položaju. Po zadnji put molimo svoje dužnike da ček koji smo priložili ispuni, ako ne žele da čine i dalje nama i sebi velike smetnje i neugodnosti.

Šibenik i redukcija željezničkog saobraćaja

Radi slabog prometa obustavlja se u Kraljevini, od subote 28 o. mj., veliki broj putničkih vozova. Tako na pruzi Šibenik-Perković Slivno vozovi br. 1935 (sa polaskom iz Šibenika u 10.24), br. 1935 (u 20.28) i br. 1939 (u 23.38) te iz Perkovića za Šibenik br. 1932 (polazak iz Perkovića u 1.11), 1914 (u 10.32) i 1940 (u 21.35). Pored ovih još Split-Knin, br. 1033 (polazak iz Splita u 3.07) i Knin-Split, br. 1034 (iz Knina u 14.10).

Prema tome, putnici koji su dolazili ubrzanim vozom iz Splita, čekače na Perkoviću sat i po i doći će u Šibenik u 12.47 (mjesto u 11.24), a isto tako moći će se putovati iz Šibenika u 9.20 (mjesto u 10.24) te će se na Perkoviću čekati jedan sat i 42 minuta. Večernji brzi voz koji polazi iz Splita u 19.50 neće imati priključka za Šibenik, a tako i večernji voz za Zagreb.

Ove redukcije vozova, izazvane stvarnom i opravdanom potrebom štednje, teško će se osjetiti, pa bi trebalo da se nadležni pobrinu da se bar neki vozovi ostave i dalje u saobraćaju.

Ako to ne uspije, trebalo bi da zainteresovani postave pitanje o uspostavljanju autobusnog saobraćaja između Splita i Šibenika. Vjerujemo da bi pruga bila rentabilna a i pogodna za građanstvo, jer bi putovanje trajalo najviše sat i po, dok željeznicom traje 3-4 sata.

Želimo da zainteresirani razmisle o ovome i poduzmu mjere koje će biti korisne za poslovni svijet.

Protiv ukidanja Trg. i Industrijske Komore

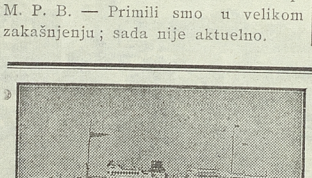
U Splitu je provedena živa akcija protiv ukidanja Trgovačke i Industrijske komore. Ističe se važnost i uloga T. i I. komore u Splitu, koja postoji već preko 100 godina, obzirom na specijalne prilike primorskih krajeva. U tom pravcu poduzeti su koraci u Zagrebu.

PORUKA UREDNIŠTVA Gosp. M. P. B. — Primili smo u velikom zakašnjenju; sada nije aktuelno.

SASTANAK H S S održan je po svim selima šibenskog sreza. Na istim je pročitana okružnica g. dra V. Mačeka i protumačeno njeno značenje.

G. KNEŽEVIĆ MATE upravnik pošte, pošto je navršio godine službe, penzionisan je na svoju molbu.

UČITELJI OSNOVNE ŠKOLE SV. FRANE odlučili su da početkom slijedećeg mjeseca održe besplatne tečajeve za nepismene. Prijave se primaju svakog dana u upravi škole.

„ADRIATICA"
S. A. DI NAVIGAZIONE - VENEZIA

m. l. F.sco MOROSINI. — Luksusna brza pruga Venezia-Trieste-Dalmacija. Savršena udobnost, finoća posluge, brzina prevoza.

m. l. tipa »BRIONI« i »Città di Bari.« Udobna turistička putovanja po Jadranu. — Specijalne jeftine cijene.

Agencije u svim glavnim lukama.

Zastupstvo za Šibenik: Tvrtka Giovanni CALEB

SIBENIK

Slava Pomorske Komande

31 o. mj. izvršit će se svečana proslava u pomorskoj komandi kao uspomena da je na taj dan pred 21 godinu na našim brodovima izvješena naša zastava. Proslava će se održati prije podne, a poslije podne uobičajeno mornarsko veselje. Istoj će učestvovati i novi ratni brodovi Zagreb, Beograd i Ljubljana, koji po prvi put dolaze u naš grad.

Visoka talijanska odlikovanja

Bivši sreski načelnik g. Šime Urlić i lučki poglavar g. Niko Turina odlikovani su komandom reda talijanske krune, odnosno oficirskim redom iste krune. Čestitamo!

Proširenje tvornice „La Dalmatienne"

Pošto se u posljednje vrijeme, kako u cijeloj Evropi tako i u Jugoslaviji, osjetila velika nestašica sirovog željeza, to je uprava tvornice »La Dalmatienne« odlučila da u Šibeniku pored instalacija za fero-mangan, podigne i visoku elektro peć za sirovo liveno željezo.

Narodni zastupnik g. Dane Škarica

otputovao je ovih dana u Split da kod Ispostave banske Vlasti uredi neka važna pitanja Šibenika i okolice.

Poteškoće motornih brodova

Radi zapletene vanjske situacije u posljednje vrijeme naglo je poskupila motorna nafta. To su najteže osjetili vlasnici motornih brodova, koji saobraćaju između Šibenika i okolnih mjesta. Zbog toga je u utorak održan sastanak svih vlasnika motora na kojem je odlučeno da se pošalje mjerodavnima apel da se nafta proglasi tranzitnom robom i da kao takva bude oslobođena plaćanja uvozne takse.

Ovim bi se zahtjevima moralo bar u nekoliko izaći u susret, jer bi ukidanje ovih pruga osobito teško osjetilo siromašni svijet šibenske okolice.

JUGOSLAVENSKI LLOYD A. D.
Prije Atlantska plovidba Ivo Račić a. d.
i Jugoslovensko-amrikanska plovidba a. d.

Trgovačke pruge za sve krajeve svijeta

SVE OBAVJESTI DAJE:
Uprava društva u Zagrebu:
Gundulićeva ulica 3 — Telefon 32-51
agencije:
Split, Francuska obala 2 — Telefon 32
Sušak, Tomislava ul. br. 5 — Telefon 1-08
BRZOJAVI: PLOVIDBA

Jesenska sjetva povrća

Sada je krajnje vrijeme da se pone zimska salata za proizvodnju najranije proljetnje salate. To se može vršiti na dva načina: bilo da se odmah sije na stalno mjesto u spremljene leje ili da se prvo sije u sjemeništu,

Na stalnom mjestu, salata se sije u redama od 1.20 m. širine. Leje se prave na dobro obrađenoj zemlji, isto kao što se upotrebljava za presađivanje rasada. Po leji se izvuče 4—5 plitkih brazdica na podjednakom rastojanju.

Proizvodnja rasada salate je laka. Sjeme se posije u sjemeništu, a ako ne bude kiše zalijeva se, naročito dok ne nikne. Mjesec i po dana po sjetvi rasad je sposoban za rasađivanje.

Prije vađenja rasad se zalije da bi se lakše čuvao. Po vađenju prekrati mu se sržna žila i odmah se sadi. Od rasađivanja, salata ne smije stati dublje nego što je bila u sjemeništu. Po sađenju, obavezno je zavati dok se ne primi, a potom prema potrebi.

Zelen", kao što su šargarepa, persin i dr.. možemo sijati u isto doba kad i salatu. Slično kao i za salatu, naprave se leje i izvuku pet plitkih brazdica u koje se posije sjeme na rastojanju od 2—3 centimetra, pa pokrije sitnom zemljom. Ako poslije sjetve ne bude kiše, dobro je da se, radi brzeg nicanju posijano sjeme zalije 1—2 puta.

Pred pojavu jačih mrazeva cijela površina pod izniklim biljkama pokrije se sa 15 do 20 cm. slame. Po ovom slamnom pokrivaču nabaca se malo slamnatog đubreta ili zemlje. Ova »zelen« može se vaditi od polovine aprila, a prodaje se kao vrlo rana i sočna sve dok ne pristigne zelen s proljeća zasijana.

Spinat koji stiže za upotrebu, u kasnu jesen može se i sad sijati, na sličan način kao i zelen. Sjetva spinata za ranu proljetnju upotrebu vrši se novembra mjeseca.

Od kupusnih biljaka mogu se još posijati zimski kupus, zelje i karfijol. Ove kupusne biljke, mjesec dana po sjetvi u sjemeništu, presađuje se na stalno mjesto gdje će i prezimiti. Uspjeh gajenja spomenutih kupusnih biljaka kao i većine drugih zimskih povrćnih usjeva mnogo zavisi od jačine zime. Nekih godina njihovo gajenje uspije potpuno. Vrlo je važno da sve spomenute biljke za vrijeme zime imaju dobar zaklon od jakih vjetrova sa sjeverne strane.

Posađene kupusne biljke moraju se pred smrzavanje zemljišta zagrnuti zemljom blizu najdonjih listova. Ako kupusne biljke prezime dobro, one odmah s proljeća koriste prvu toplotu, pa od njih često dobijemo najraniji proljetni kupus, zelje, karfijol itd.

Za kasniju sjetvu u oktobru i novembru treba sada pripremiti zemljište kao i sjeme za sjetvu bijelog i crnog luka i zimskog spinata i graška.

Može i smije da jedu bolesnik i zdravi u svako doba dana, no razumljivo je, da se ni u tome nesmije prekoračiti mjera jer sve što se preko mjere uživa ne može biti dobro.

Kod toga moramo upozoriti, da nije apsolutno dobro da se odmah iza kako smo jeli voće pijemo vodu iako neki medicinski krugovi tvrde, da to nije škodljivo, međutim iskustvo dokazuje, da kod toga pojedini organizmi različito reagiraju.

Imade slučajeva gdje su pojedini ljudi osjetljivi prema pojedinim vrstama i odlikama voća, pa se preporučuje takvim da se čuvaju od uživanja takvog voća, jer im neće donijeti željene koristi, već naprotiv neugodnosti i teškoće.

Preporučuje se gdje god je to moguće, da se voće jede zajedno sa kožicom, jer je u samoj kožici sadržano mnogo raznih stvari koje su korisne ljudskom tijelu.

Čitajući ovaj članak — prenimo se pa pogledajmo, gdje god ima praznog mjesta, koje je podesno da se zasadi po koja plemenita vočka jer ćemo na taj način povećati prirod voća po količini, a ako biramo plemenite odlike, tada i po kvaliteti.

Uživajmo voće u svakom obliku, jer je to najzdravija hrana i jer je to naš domaći proizvod kojega treba da imademo dosta preko cijele godine. Nijedan dom nesmije biti bez voća, jer mi smo Bogom dana zemlja gdje može da uspijeva svako voće od najranijega (u Dalmaciji i Primorju), pa do onog najkasnijeg koje se može da drži i čuva sve do novog.

A. TALAN
učitelj poljoprivrede

KNIN

GLAVNA GODIŠNJA SKUPŠTINA ZAJEDNICE DOMA I ŠKOLE

U nedjelju, 28 oktobra, održana je godišnja skupšina Zajednice doma i škole pri državnoj realnoj gimnaziji u Kninu, u prepunoj dvorani nove zgrade. Pretsjednik Zajednice Dr. Mirko Perković otvarajući skupštinu istakao je uspješni rad Zajednice i komemorirao smrt zaslužnog građanina, člana Zajednice, pok. Stanka Sekanina. Izvještaj tajnika, blagajnika i revizionog odbora primljen je bez prigovora, a sa priznanjem skupštine upravi Zajednice, jer je isplatila sve dugove sa suficitom od 21.000 din. Novi budžet predviđen je u iznosu od 22.000; i oko 20.000 već uplaćene članarine, tako da će sa svim predviđenim troškovima kroz ovu šk. god. u budućoj godini biti gotovine preko 20.000 D.

Kad je izglašan apsolutorij staroj upravi, jednoglasno je nanovo birana stara uprava sa dosadašnjim pretsjednikom g. dr. M. Perkovićem.

U eventualijama iznio je vršilac dužnosti direktora, g. Pero Šegota, veoma lijepih naputaka roditeljima, a tako su isto i roditelji saopćili svoje želje za dobro škole.

Skupština je odaslala pozdravne telegrame: Nj. Vel. Kralju, ministru prosvjete g. B. Maksimoviću, Banu Hrvatske Banovine g. dr Šubašiću te načelniku prosv. odjeljenja banske Ispostave u Splitu, g. prof. Paukoviću.

Biskupija kod Knina

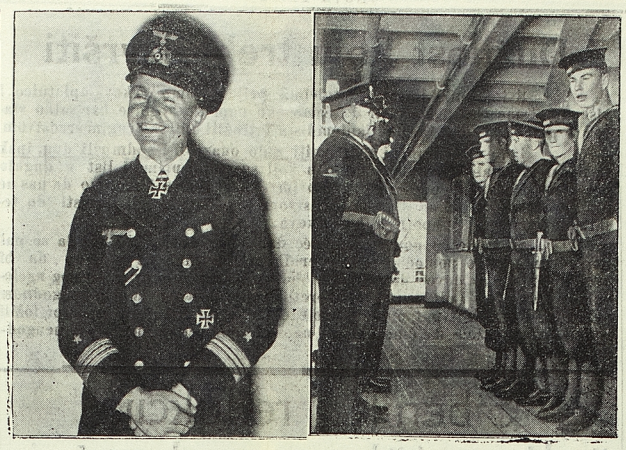
Pred 25 godina bio je strijeljan od austrijske vojske u Sinju naš dični mještanin Onisim Popović. U prošlu nedjelju sakupili su se njegovi mještani u pravoslavnu crkvu gdje je sveštenik, g. Vukojević, održao pomen za upokoj njegove mučeničke duše i lijepim govorom zatim dostojno prikazao život i junačku smrt tog znanog srpskog junaka. Govor sveštenikov izazvao je tople suze ne samo mučenikove obitelji, već i svih prisutnih. Tako je bar njegovo siromašno selo Biskupija po hrišćanskom običaju pomolilo se i poklonilo duhu koji u nadzemnom i boljem carstvu, zajedno sa mučenicima i svecima carom Lazarom i svetiteljem Savom, moli se za svoj narod.

U »Politici« od 22 X o. g. naštampan je lijep članak uz sliku pokojnog Onisima i toplim riječima ukratko je prikazan život i smrt onoga koji nije dopustio da mu zavežu oči pri strijeljanju, već je doviknuo: »Ne treba da mi vežete oči! Srbin ne umire vezanih očiju!«

Čast siromašnom ali poštenom seocu Biskupija! Slava i vječna uspomena narodnom mučeniku, neustrašivom Srbinu, Onisimu Popoviću!

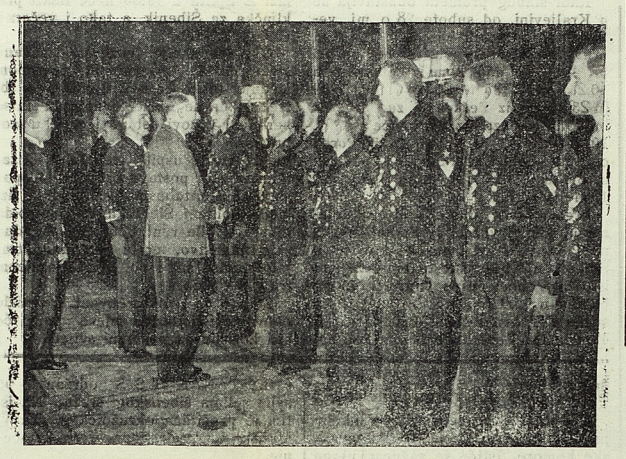
Mještanin.

Trgovina moda „a la ville de Paris“
Jakša Žuljević - Split
Specijalna prodaja muške pom. robe

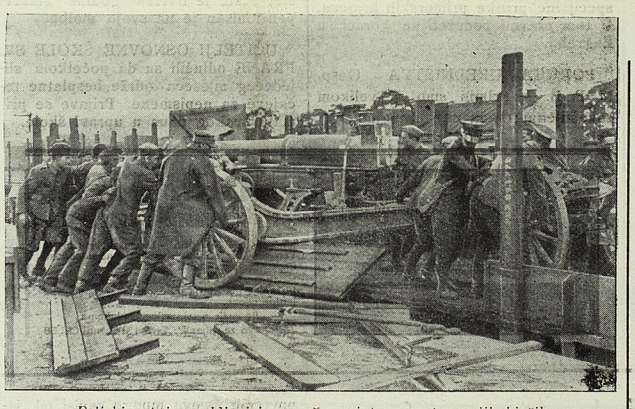

KAPETAN PRIEN zapovjednik njem. podmornice koja je potopila engl. bojni brod »Royal Oak«

Neutralne luke, koje su stacionirane u engleskim lukama, svakodnevno se pregledavaju nadzirane od engl. mornara

G. HITLER primio je momčad podmornice koja je torpedirala engleske ratne lađe »Royal Oak« i »Repulse«

Poljski ratni zarobljenici pomažu pri transportu svojih bivših topova — sada ratni plijen Njemaca — iz Poljske u unutrašnjost Njemačke

Kako se postupa sa zarobljenicima

Staranje za zarobljenike spada među važne, iako drugorazredne zadatke rata i konflikt u Poljskoj, u kojem je broj zarobljenika naročito velik, zahtjeva u tom pogledu neobično široke mjere. Međunarodno staranje za zarobljenike nije jako staro i prvi ugovor o postupanju sa zarobljenicima je zaključen 1870 g. između Njemačke i Francuske. Danas vrijede međunarodne odredbe ugovora iz 1929 god., koji jasno određuje položaj ratnih zarobljenika u neprijateljskoj zemlji. Prema tim pravilima zarobljenik ima pravo da mu se štiti ličnost i čast; podoficiri i momčad se mogu upotrebiti za radove, dakako samo takove, koji nemaju veze s vođenjem rata, oficiri se za radove ne smiju upotrebljavati. Obično su zarobljenici zaposleni u poljoprivredi i tek onda kad je to moguće u onim granama industrije, koje nikako nisu u vezi s ratom. Zarobljenici stanuju zajedno u logorima. To su jednostavne barake, slične radničkim barakama, sa modernim higijenskim uređajem. Zarobljenik dolazi prvo u privremeni logor, gdje izdržava neku vrstu karantene, pri tom je oslobođen ušiju, da se spriječi izbijanje pjegavog tifusa, koji širе uši i tek poslije toga, pošto je uklonjena svaka opasnost, dolazi u stalan logor. Kad zarobljenik dođe u zarobljenički logor mora reći svoje ime i čin, da se omogući evidencija zarobljenika. Ništa drugo ne mora reći. Tačno uvađanje nacionalija je potrebno zbog toga, da se mogu obavijestiti rođaci i međunarodni Crveni Krst. Zarobljenik dobije štampanu poštansku dopisnicu, kojom obavjesti svoje rođake, da je zdrav ili ranjen — što ne odgovara precrtati — u ovom ili onom logaru i da će za nekoliko dana preći u stalni logor, čiju adresu će javiti i kuda će mu moći pisati. Kako dođe u stalni logor može primati i slati poštu. Hrana zarobljenika treba da je po ugovoru takova, kao što je hrana civilnog stanovništva. Oficiri su smješteni u separatne logore. Interesantno je da zarobljenici i u ropstvu dobijaju svoje žalovanje i to u visini kakvu ima vojnik istog čina države, u kojoj se zarobljenik nalazi, s tim ograničenjem, da žalovanje ne smije premašiti žalovanje po službi najstarijeg člana istog čina u vojsci zarobljenikovoj. S tim žalovanjem može zarobljenik slobodno raspolagati. To isto vrijedi i za oficire. Kad se zarobljeništvo završi zarobljenik može ponijeti sobom sav novac, koji je u zarobljeništvu uštedio.

Kad zarobljenik u logoru nije s nečim zadovoljan, može se žaliti i to pismeno međunarodnom Crvenom Krstu ili sili, koja je za vrijeme trajanja rata primila na sebe zaštitu interesa njegove države ili države, u kojoj je zarobljen. Zarobljenik može takovu žalbu slati svakog dana i komandant logora je mora uputiti dalje. U svakom logoru zarobljenici biraju povjerenika, koji je ujedno i tumač i koji obično manje žalbe iznosi pred komandanta logora. Kad je zarobljenik zaposlen dobije osim žalovanja još i platu, koja dakako ne može biti tako visoka kao plata radnika i to prvo zato, što zarobljenici nisu školovani i drugo zato, što ne plaćaju porez i nemaju socijalnih bremena kao domaći radnici. Što se tiče pravnog položaja zarobljenika, potčinjeni su vojnom pravu države, u kojoj se nalaze.

Evidenciju zarobljenika vodi specijalno odjeljenje pri vrhovnoj komandi oružane snage, koje može dati obavještenje o svakom zarobljeniku, koji je dao ispravne nacionalije. To odjeljenje u posredništvom međunarodnog Crvenog Krsta u vezi s odgovarajućim odjeljenjem neprijateljske sile.

Poboljšanje magnetofona

U slijedu svojih opsežnih priprema za XII Olimpijadu u Helsinkiju, naručile su finske vlasti nedavno kod poznatog njemačkog poduzeća AFG veći broj magnetofona, da bi pomoću njih odteretili kabel za inozemstvo i da bi emitiranje vijesti o Olimpiadi na raznim jezicima omogućili također u noćno vrijeme, budući da se inače ne bi mogla svladati ogromna navala sa strane mnogobrojnih izvještavalaca.

Magnetofon je moderna sprava za zvučno snimanje, koju je prije nekoliko godina usavršilo poduzeće AEG. Taj se aparat odlikuje velikom jednostavnošću i sve se snimljene stvari mogu odmah odigravati, dok se sam upis zvuka može izbrisati bez svakog truda na licu mjesta, da bi se ista vrpca upotrijebila za nova snimanja.

Zvuk se snima pomoću neke, magnetskim prahom posute acetatne vrpce. Do sada su se doduše znale pojavljivati smetnje, koje međutim nisu ništa škodile kod snimanja govora, a koje su se svodile na nešto pregrubi magnetski prah. Sada je međutim otstranjen i taj nedostatak stvaranjem mnogo finijeg magnetskog praha. Pomoću elektronskog mikroskopa, koji je razvio dr. Mahl, a koji se odlikuje rabljenjem električnih leća, ustanovljeno je, da veličina zrnaca novog magnetskog praha općenito iznosi samo dvije desethiljadutnine milimetra, a to je manje od polovice jednog vala plavog svijetla.

Sada se pomoću tog praha može na magnetofonu snimati i glazba bez smetnje.

Tisak i vlasnik: „TIPOGRAFIJA“ štamparsko novinsko knjižarski zavod, za tiskaru i uredništvo odgovara: direktor Hamilkar Vitaliani, Sibenik